ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ (ਐਮ ਅਤੇ ਐਮ)

ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ

ਬਨਾਮ

ਪੀ.ਪੀ. ਸੁਰੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਈ.ਟੀ.ਸੀ. ਈ.ਟੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ।

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 7804-7813)

ਅਕਤੂਬਰ 04, 2019

[ਐੱਲ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਨੂੰਨ:

ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ - ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ - ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਰਕ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ - ਆਰਕ ਕਾਮੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ - ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਮੁੜ ਰੁਜ਼ਗਾਰ - ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ - ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਵਰਕਰਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਉਜਰਤ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ 25% ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਡਜਸਟ ਕਰਨਾ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਰਕ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਆਰਕ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਲਈ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ - ਆਰਕ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ - ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੁਕਮ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਸੁਣਵਾਈ: ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸਾਰੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ - ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿਹਾੜੀ ਦੀਆਂ

ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ 25% ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਰੇ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਕਿ 1996 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ - ਕਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ 25% ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। - ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਾਅਦਾ ਇੱਕ ਅਸੰਭਵ ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ - ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਾਰਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ - ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਅਨੁਪਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ - ਅਸਲ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ - ਵਿਧੀਗਤ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ - ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ - ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਫੈਸਲਾ - ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ - ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਟੈਸਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ - ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਤ: 1.1 ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਉਜਰਤ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ

25% ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਐਡਜਸਟ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ 25% ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚੂਨ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਯੋਗ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪਰਾ 11] [176-ਬੀ-ਡੀ]

1.2 ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ 25% ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਲੋੜਾਂ ਕਾਰਨ ਬਦਲਣਾ ਪਿਆ। ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਅਬਕਾਰੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀ। 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ 07.08.2004 ਦੇ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਇਆ ਕਿ 1996 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਲ 1996 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 25% ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪਰਾ 12] [176-D-H]

2.1 ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨੀ ਗਈ ਉਮੀਦ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਬਦਲਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਦਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17] [178-ਡੀ-ਈ]

2.2 ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਠੇਸ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਮਨਮਾਨੇ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹਾਰ ਜਾਣ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। [ਪਰਾ 18] [178-E-F]

2.3 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਰੋਸਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕਿ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਕਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾਅ ਨੀਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ 07.08.2004 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਬਾਰੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪਰਾ 19] [178-G-H; 179-ਏ-ਡੀ]

2.4 ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 07.08.2004 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20] [179-D-F]

2.5 ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਥਾ ਸੀ, ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਅਭਿਆਸ ਲਾਭ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਇੱਕ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 'ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ' ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ [ਪਾਰਸ 21, 22] [179-F-G; 180-ਡੀ-ਈ]

2.6 ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਅਗਾਮੀ ਲੋੜ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਾਭ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਾਮ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪਰਾ 23] [180- ਈ-ਜੀ]

3.1 ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਸੀ। ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 27] [182-ਸੀ-ਡੀ]

3.2 ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਵਿੱਚ 'ਸੰਤੁਲਨ ਟੈਸਟ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਟੈਸਟ' ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਤੁਲਨ ਟੈਸਟ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਲੋੜੀਦੇ ਟੈਸਟ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਵਿਕਲਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਨੁਪਾਤਕ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ: ਉਹ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ; ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਧਨ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। [ਪਾਰਾ 28, 29] [182-D-F]

3.3 ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, 07.08.2004 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14, 19 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 07.08.2004 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬਤਾ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 14, 19 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 30] [182-F-H]

3.4 ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਾਅਦਾ ਇੱਕ ਅਸੰਭਵ ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਸੀ। ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਕਾਰਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਅਨੁਪਾਤਕ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 32] [183-DF]

3.5 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 07.08.2004 ਦਾ ਹੁਕਮ 2007 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 26878 ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ 265 ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 07.08.2004 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 20.02.2002 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 07.08.2004 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 30.04.2009 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ 265 ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 07.08.2004 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਅੰਤ 2007 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 26878 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 33] [183-ਐਫ-ਐਚ]

3.6 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਦੇ

ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪਰਿਪੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਕਿ ਮਿਤੀ 07.08.2004 ਦਾ ਆਰਡਰ ਮਿਤੀ 20.02.2002 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ 20.02.2002 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। 07.08.2004 ਦਾ ਆਰਡਰ 20.02.2002 ਦੇ ਆਰਡਰ ਦੀ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਆਰਡਰਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 07.08.2004 ਦਾ ਆਰਡਰ 20.02.2002 ਦੇ ਆਰਡਰ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੈ। [ਪਰਾ 34] [184-BD]

ਕੇਰਲਾ ਸੰਸਥਾਨਾ ਚੇਤੂ ਥੋਝਿਲਾਲੀ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2006) 4 SCC 327 : [2006] 3 SCR 420; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (1993) 3 SCC 499 : [1993] 3 SCR 128; ਪੰਜਾਬ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (1999) 4 SCC 727 : [1999] 2 SCR 1033; ਰਾਮ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2006) 8 SCC 381 : [2006] 6 Suppl. SCR 512 ; ਓਮ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਏਆਈਆਰ 2000 ਐਸਸੀ 3689 : [2000] 4 ਸਪਲ. SCR 693 ; ਕੋਇੰਬਟੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਕੋਇੰਬਟੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. (2007) 4 SCC 669 : [2007] 5 SCR 430 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਲਈ ਮੰਤਰੀ (1984) 3 ਸਾਰੇ ER 935; ਹਿਊਜ ਬਨਾਮ ਵਿਭਾਗ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ, ਪੀ. 'ਤੇ ਏ.ਸੀ. 788; ਫਿੰਡਲੇ ਬਨਾਮ ਸੇਸੀ. ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਰਾਜ (1984) 3 ਸਾਰੇ ER 801 ; ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਬਨਾਮ ਐਨਜੀ ਯੂਏਨ ਸ਼ਿਯੂ [1983] 2 ਸਾਰੇ ER 346 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਲਈ ਮੰਤਰੀ (1984) 3 ਸਾਰੇ ER 935; ਹਿਊਜ ਬਨਾਮ ਵਿਭਾਗ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ, ਪੀ. 'ਤੇ ਏ.ਸੀ. 788; ਫਿੰਡਲੇ ਬਨਾਮ ਸੇਸੀ. ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਰਾਜ (1984) 3 ਸਾਰੇ ER 801 ; ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਬਨਾਮ ਐਨਜੀ ਯੂਏਨ ਸ਼ਿਯੂ [1983] 2 ਸਾਰੇ ER 346 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2006] 3 ਐਸਸੀਆਰ 420 ਪੈਰਾ 4 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1993] 3 ਐਸਸੀਆਰ 128 ਪੈਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1999] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1033 ਪੈਰਾ 15 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2006] 6 ਸਪਲ. SCR 512 ਪੈਰਾ 16 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2000] 4 ਸਪਲ. SCR 693 ਪੈਰਾ 26 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[2007] 5 SCR 430 ਪੈਰਾ 28 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7804-7813।

W.A. ਨੰਬਰ 1416, 1440, 1441, 1442, 1479, 1482, 1488, 1503, 15325 ਅਤੇ 1416, 1440, 1442, 1479, 1482, 1488, 1503, 2405 ਅਤੇ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 21.12.2015 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 7814-7832, 7833, 7834, 2016 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 5550- 5559 ਵਿੱਚ 2019 ਦੀ 2019 ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 638।

ਜੈਦੀਪ ਗੁਪਤਾ, ਪੀ.ਵੀ. ਸੁਰੇਂਦਰਨਾਥ, ਸ੍ਰ. ਐਡਵਾਈਜ਼., ਵੀ. ਗਿਰੀ, ਜੋਗੀ ਸਕਾਰੀਆ, ਮੁਥੂਹਰਨ ਐੱਸ., ਮਿਸ. ਬੀਨਾ ਵਿਕਟਰੀ, ਵੀ.ਕੇ. ਬੀਜੂ, ਸਾਈ ਜਾਰਜ, ਅਭੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਜੀ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸੀ.ਕੇ. ਸਸੀ, ਨਯਨਤਾਰਾ ਰਾਏ, ਅਬਦੁੱਲਾ ਨਸੀਹ ਯੂ.ਟੀ., ਐਮ.ਟੀ. ਜਾਰਜ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੂਸੀ ਅਬਰਾਹਮ, ਜੌਨਸ ਜਾਰਜ, ਸੈਬੀ ਜੋਸ ਕਿਡੰਗੂਰ, ਸਾਜਿਥ ਪੀ. ਵਾਰੀਅਰ, ਮਿਸ. ਨਾਜ਼ੀਆ ਹਸਨ, ਮੁਹੰਮਦ. ਮੋਨੀਸ਼, ਰੇਂਜਿਤ ਬੀ. ਮਰਾਰ, ਸਾਦਚਿਤ ਪੀ. ਕੁਰੂਪ, ਅਨਿਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਲੱਖੀ ਚੰਦ, ਰਾਹਤ ਬਾਂਸਲ, ਵਰੁਣ ਮੁਦਗਲ, ਐਮ. ਗਿਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਅੰਕੁਰ ਐਸ. ਕੁਲਕਰਨੀ, ਮਿਸ. ਰਿਚਾ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਰਾਏ ਅਬ੍ਰਾਹਮ, ਕੁ. ਰੀਨਾ ਰਾਏ, ਸ. ਸੀਮਾ ਜੈਨ, ਅਖਿਲ ਅਬ੍ਰਾਹਮ, ਕਮਲੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਰਾ, ਜੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਜਿਸ਼ਨੂ ਐਮ.ਐਲ., ਮਿਸ. ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸ੍ਰੀਮਤੀ. ਬੀਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਲੇਖਾ ਸੁਧਾਕਰਨ, ਕੁ. ਰੇਸ਼ਮਿਤਾ ਆਰ ਚੰਦਰਨ, ਸਾਵਨ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰਨ ਪੀ., ਸੁਰੇਸ਼ਨ ਪੀ., ਅੰਕੁਰ ਐਸ. ਕੁਲਕਰਨੀ, ਸਜੀਤ। ਪੀ, ਲਕਸ਼ਮੀਸ਼ ਐਸ. ਕਾਮਥ, ਮਿਸ. ਲਕਸ਼ਮੀ ਐਨ. ਕੈਮਲ, ਹਿਮਿੰਦਰ ਲਾਲ, ਐਸ. ਮਹੇਂਦਰਨ, ਜੀ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਰਮੇਸ਼ ਬਾਬੂ ਐਮ.ਆਰ., ਵੈਂਕਿਤਾ ਸੁਬਰਾਮੋਨੀਅਮ ਟੀ.ਆਰ., ਵੀ.ਕੇ. ਬੀਜੂ, ਸਾਈ ਜਾਰਜ, ਐਡਵ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਐਲ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ, ਜੇ.

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

1. ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰਵਾਸ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਰਕ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਸਟੇਟ ਬੇਵਰੇਜ

ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ') ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲਾਂ.

2. ਕੇਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਰਕ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 1995 ਵਿੱਚ ਆਰਕ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਚੂਨ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 01.04.1996 ਨੂੰ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਰਕ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, 12,500 ਆਰਕ ਵਰਕਰ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਗਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਆਰਕ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ। ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੇ ਬਦਲੇ 30,000/- ਹਰੇਕ ਆਰਕ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡੀਸੀਆਰਜੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 2000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਐਕਸ ਗ੍ਰੇਸ਼ੀਆ ਵੀ ਵੰਡੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਰਕ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੀ.ਓ.(ਆਰ.ਟੀ.) ਨੰਬਰ 81/2002/ਟੀਡੀ ਮਿਤੀ 20.02.2002 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 25% ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਾਮਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰਨ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਜ਼ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੰਡ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। arack.

3. ਆਰਕ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ G.O.(Rt) ਨੰਬਰ 567/2004/TD ਮਿਤੀ 07.08.2004 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ 25%, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਰੇਕ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗੁਆਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਆੜ੍ਹਤੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। . ਜੇਕਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਉਪਲਬਧ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ

ਸੰਖਿਆ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਰਕ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 38 ਸਾਲ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

4. ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਨਿਯਮ 4(2) ਅਤੇ 9(10)(ਬੀ) ਕੇਰਲ ਅਬਕਾਰੀ ਸ਼ੌਪ ਡਿਸਪੋਜ਼ਲ ਰੂਲਜ਼, 2002 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਨਿਯਮਾਂ") ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਬਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਕਾਰਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਖੋਹਣ ਵਾਲੇ ਆੜ੍ਹਤੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 24.03.2006 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1732 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ, 1902 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਐਕਟ") ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਲਟ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [ਦੇਖੋ: ਕੇਰਲਾ ਸੰਸਥਾਨਾ ਚੇਥੂ ਥੋਝਿਲਾਲੀ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ. 1]

5. 07.08.2004 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 265 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਰਕ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 07.08.2004 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ, ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਰਕ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 03.03.2009 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 07.08.2004 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਆਰਕ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਰਹਿ ਗਏ ਸਾਰੇ ਆਰਕ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। G.O. (Rt.) No.399/09/TD ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 30.04.2009 ਨੂੰ 2007 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (C) ਨੰ. 26878 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ 265 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਕੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਰੇਕ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ। ਆਰਕ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋਏ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। G.O.(Rt) ਨੰਬਰ 562/09/TD ਮਿਤੀ

22.06.2009 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਵਹਾਰਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਪਦੰਡ ਫਿਕਸ ਕਰਨਾ, ਆਦਿ।

6. 07.08.2004 ਅਤੇ 22.06.2009 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਆਰਕ ਵਰਕਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 20.02.2002 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਰਹਿ ਗਏ ਸਾਰੇ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 29.05.2015 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ G.O.(Rt) No.81/2002/TD ਮਿਤੀ 20.02.2002 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਤਰਕ ਕਿ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਪਾਲਿਸੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਰਕ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 07.08.2004 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਸੰਵਿਧਾਨ")। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ 07.08.2004 ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਿਤੀ 07.08.2004 ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ 20.02.2002 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਉੱਚ

ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 20.02.2002 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 38 ਤੋਂ 43 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁਨਰਵਾਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਸਮਾਜਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਕਿ 07.08.2004 ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਆਰਕ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

8. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 07.08.2004 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 20.02.2002 ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਾਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਇਆ। ਸਾਲ 2002 ਵਿੱਚ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿਰਫ 51 ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਅਬਕਾਰੀ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਆਰਕ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਵਰਕਰ। ਰਾਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਕੋਲ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਣ/ਬਦਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 20 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੁਣ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਕ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ

ਗੁਆਉਣ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 1996 ਵਿੱਚ ਹੀ ਢੁਕਵਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨੌਕਰੀਆਂ ਗੁਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 23 ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਨ। 51 ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 12,500 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਪਦੰਡ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ। 22.10.2003 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 38 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 265 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਮਿਤੀ 07.08.2004 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੋਰ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਦੇਣਗੇ।

9. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਕਿ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪਹੁਦਰਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2002 ਵਿੱਚ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਅਬਕਾਰੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ 25 ਫੀਸਦੀ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਕੁਝ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣਾ ਉਜਾੜੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ 2007 ਦੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 26878 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 07.08.2004 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਾ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ

ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲੰਬਾ ਅਤੇ ਕਈ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

10. ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਜੋ ਨੁਕਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹਨ:

(a) ਕੀ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ;

(ਬੀ) ਕੀ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ/ਬਦਲਣਾ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬਤਾ ਕਾਰਨ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(c) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦਾ ਘੇਰਾ; ਅਤੇ

(d) ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 23 ਸਾਲ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਐਰੇਕ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

A. ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ

11. ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1996 ਵਿਚ ਰਾਜ ਵਿਚ ਆਰਕ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਖੋਹ ਲਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਗਮ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅੰਦੋਲਨ ਹਿੰਸਕ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਫੈਰੀ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਉਜਰਤ ਦੀਆਂ 25% ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਜਾੜੇ

ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ 25% ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚੂਨ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਪੁਰਦਗੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਯੋਗ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

12. ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ 25% ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਲੋੜਾਂ ਕਾਰਨ ਬਦਲਣਾ ਪਿਆ। ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਅਬਕਾਰੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀ। 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ 07.08.2004 ਦੇ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਇਆ ਕਿ 1996 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਲ 1996 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 25% ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

B. ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ

13. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਨਿਰੰਤਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਸੀ ਜੋ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

14. ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 2 ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਾਅਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ, ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

15. ਐਮ. ਜਗਨਯਾ ਰਾਓ, ਜੇ. ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਓਆਰਐਸ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। v. ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ 4 ਦੇ ਮੰਤਰੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਡਿਪਲੋਕ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲਈ, ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,

(i) ਉਸਨੂੰ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕੁਝ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਆਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ; ਜਾਂ

(ii) ਉਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਭਰੋਸਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਰਾਓ, ਜੇ. ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ, ਕਿ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦਾ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹਿੱਸਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਸਲ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਰਥਕ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

16. ਰਾਮ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਵੀ. ਰਵੀਨਦਰਨ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਗਰਭਵਤੀ ਨੂੰ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

(ਏ) ਉਮੀਦ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਇਨਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੂਲ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ

17. ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨੀ ਗਈ ਉਮੀਦ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 6 ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਬਦਲਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਦਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਸਮੇਤ। ਅਜਿਹੀਆਂ

ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ।

18. ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਠੇਸ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹਾਰਨ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ।

19. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਰੋਸਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ 20.02.2002 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾਅ ਨੀਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ 07.08.2004 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨਾ ਜੋ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਿਧੀਗਤ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ

20. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਮੌਕੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ

ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 07.08.2004 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

21. ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਮੁਕਰਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਥਾ ਸੀ, ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਅਭਿਆਸ ਲਾਭ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਬਨਾਮ ਐਨਜੀ ਯੂਏਨ ਸ਼ੀਯੂ9 ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬਿਨਾਂ ਪਤਾ ਲਗਾਏ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਾਮੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮਨਾਹੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ

ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ 'ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ' ਸੀ।

22. ਅਸੀਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ 'ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ' ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

23. ਵਿਧੀਗਤ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਅਗਾਮੀ ਲੋੜ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਾਭ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਾਮ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਵਿਆਜ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ, ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ.

C. ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ

24. ਮਿਤੀ 07.08.2004 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 19 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਲਾਰਡ ਡਿਪਲੋਕ ਇਨ ਕੌਂਸਲ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਯੂਨੀਅਨਜ਼ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ 10 ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ 'ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ', 'ਅਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ' ਅਤੇ 'ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਨੁਚਿਤਤਾ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ 'ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ' ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੈਡਨਸਬਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੇ ਤਰਕ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਨੈਤਿਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਘਿਣਾਉਣੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ।

25. ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ, 1950 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

26. ਓਮ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ11 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ:

"'ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ' ਦੁਆਰਾ, ਸਾਡਾ ਮਤਲਬ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਜਾਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਆਦੇਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਦੇਖੇਗੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਥਾਰਟੀ 'ਉਸ ਮੰਤਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਉਹ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸੁਤੰਤਰਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ

ਵਿਚਕਾਰ ਸਹੀ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ'। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹੈ। ਇਹੀ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਐਮ. ਜਗਨਧਾ ਰਾਓ, ਜੇ. ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਵਜੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੇਡਨਸਬਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੇਗੀ।

27. ਮੁੱਢਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਸੀ। ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

28. ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਵਿੱਚ 'ਸੰਤੁਲਨ ਟੈਸਟ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਟੈਸਟ' ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 12 ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਤੁਲਨ ਟੈਸਟ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਟੈਸਟ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੁਆਰਾ।

29. ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਨੁਪਾਤਕ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ:

(a) ਉਹ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ;

(ਬੀ) ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ ਹੈ; ਅਤੇ

(c) ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹਨ।

30. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ 07.08.2004 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 14, 19 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 07.08.2004 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਅਤੇ ਗੈਰ ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 14, 19 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

31. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ/ਬਦਲ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਗਏ। ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਆਪਹੁਦਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਅਟੱਲ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਉਪਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿਚਕਾਰ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ

ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਸਾਧਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਸਨ।

32. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਾਅਦਾ ਇੱਕ ਅਸੰਭਵ ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਸੀ। ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਕਾਰਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਬਕਾਰੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਅਨੁਪਾਤਕ ਹੈ।

33. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ 07.08.2004 ਦਾ ਆਰਡਰ 2007 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 26878 ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ 265 ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 07.08.2004 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 20.02.2002 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 07.08.2004 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 30.04.2009 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਬਕਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ 265 ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 07.08.2004 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਅੰਤ 2007 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 26878 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

34. ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪਰਿਪੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਇ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 07.08.2004 ਦਾ ਆਰਡਰ 20.02.2002 ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ 20.02.2002 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। 07.08.2004 ਦਾ ਆਰਡਰ 20.02.2002 ਦੇ ਆਰਡਰ ਦੀ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਆਰਡਰਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 07.08.2004 ਦਾ ਆਰਡਰ 20.02.2002 ਦੇ ਆਰਡਰ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਬਕਾਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੈ।

35. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਕੰਟੈਂਪਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬੰਦ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate